

ČUVARI

STABILNOSTII

„Kreativnost“ finansijskog izvještavanja

Jedan od uzroka finansijske krize u Crnoj Gori i svijetu je nepravilna primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja u realnoj privredi i javnom sektoru

Kontinuirano praćenje, kontrola i analiza poslovanja banaka prisutni su u svim finansijskim sistemima, kako u onim sa razvijenim finansijskim tržištima, tako i u zemljama gdje su pomenuta tržišta tek u razvoju. Primarni posao komercijalnih banaka je pribavljanje sredstava putem depozita i uloga na štednju i njihovo distribuiranje ka zajmoprimcima. Banke su najvažniji posrednici finansijskog tržišta u finansijskom sistemu Crne Gore. Kako bi banke mogle da obavljaju svoju funkciju u finansijskom sistemu, neophodno je da za svoje poslovne transakcije koriste pouzdane i kvalitetne informacije, tj. informacije koje se nalaze u finansijskim izvještajima privrednih subjekata.

Finansijski izvještaji treba da budu sastavljeni sa ciljem podizanja transparentnosti procesa na tržištu kapitala, zaštite interesa investitora i povećanja sigurnosti u procesu donošenja odluka. Oni imaju veoma važnu ulogu u procesima ublažavanja informacione asimetrije i održavanja stabilnosti finansijskog sistema. Međutim, neophodnost postojanja računovodstvenih opcija, neprofesionalno ponašanje učesnika u procesu izvještavanja, složenost poslovnih transakcija i slično, imaju za posljedicu da, nerijetko, u praksi informacije u finansijskim izvještajima odstupaju od ekonomske realnosti. Privredna društva, investitori i ostali interni i eksterni stejkholderi zbog navedenog mogu imati negativne posljedice, što nalaže veoma ozbiljno bavljenje ovim problemima na institucionalnom nivou, u smislu obezbjeđenja potrebnog kvaliteta, ali i na nivou pronalazanja načina za što pouzdaniju analizu kvaliteta pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Jedan od uzroka finansijske krize u Crnoj Gori i svijetu je nepravilna primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja u realnoj privredi i javnom sektoru, što se naročito odnosi na procjenjivanje ključnih bilansnih stavki nekretnina, zaliha, finansijske imovine i obaveza neregularnom primjenom metode fer vrijednosti, kojom su fiktivno prikazivani prihodi, neostvarene dobiti i dijeljene nezarađene dividende i dobit. Znači, tržište u svim velikim finansijskim obrtima nije na vrijeme reagovalo i uzelo u obzir stvarnu vrijednost akcija kao i prisutne rizike koji su pratili poslovanje

takvih kompanija. To ukazuje da između performansi preduzeća i njegove tržišne vrijednosti postoji logična povezanost u smislu da je realno očekivati da se dobra, kao i loša ostvarenja pretoče u njima odgovarajuće tržišne vrijednosti (tržište je vjerovalo dobrim pokazateljima u finansijskim izvještajima i na tome utemeljenim

korisni znaci da nešto nije u redu. Promjena revizora zbog njihovog neslaganja sa menadžerima po ključnim pitanjima istinitog i fer izvještavanja, promjene u načinu vrednovanja bez očiglednih razloga i uvjerljivih objašnjenja, nekonsolidovanje izvještaja povezanih lica koji za to ispunjavaju uslove, realizacija značajnih iznosa bonusa i naročito vrijednosti akcija su neki karakteristični primjeri. Registrovanje "kreativizma" u finansijskim izvještajima koje ima za cilj da zaštiti korisnike informacija od informacionih rizika jeste važan, ali ne i dovoljan uslov za donošenje kvalitetnih odluka. Iako bi finansijski izvještaji bili korektno pripremljeni, postoji potreba za prepoznavanjem stepena izloženosti preduzeća poslovno-finansijskim rizicima.

Treba imati na umu da rizične poslovne situacije ne znače da sva preduzeća koja preduzimaju te procese primjenjuju kreativni pristup u pripremi finansijskih izvještaja ili da ona koja su izvan ovih rizičnih situacija to ne čine. Međutim, povezivanje rizičnih situacija sa za njih karakterističnim indikatorima, može da doneše dobre rezultate.

Kreativno finansijsko izvještavanje ozbiljno ugrožava upotrebu vrijednosti finansijskih izvještaja. Samo po sebi je jasno da je neposredno korišćenje informacija koje se nalaze u kreativno nastalim finansijskim izvještajima (npr. o visini dobiti, vrijednosti zaliha, potraživanja, iznosu obaveza, zaduženosti i sl.) veoma rizično, naročito za eksterne interesne grupe. Naravno, ni najbolja analiza finansijskih izvještaja neće donijeti mnogo koristi ako se zasniva na pogrešnim informacijama. Otuda, prvi korak finansijskih analitičara treba da bude preispitivanje kvaliteta finansijskih izvještaja konkretnog preduzeća, dok zakonodavci, regulatorna tijela kao i sama profesija treba da ulože dodatne napore sa ciljem da se obezbijedi istinito i fer izvještavanje.

Autor je viši kontrolor u Odjelenju za ocjenu upravljanja kreditnim rizikom Sektor kontrole CBCG

PIŠE

Mr JOVAN
MARKOVIĆ

očekivanjima, te su stoga i tržišne vrijednosti kompanija bilježile rast). Problem nastaje onda kada tržište ne prepozna na vrijeme skrivene gubitke i latentne rezerve u finansijskim izvještajima i na pogrešnim informacijama gradi tržišne vrijednosti privrednog društva.

U situacijama kada je moguće uočiti pokušaj manipulacija, od presudne važnosti je njihova kvantifikacija i prilagođavanje finansijskih izvještaja na način da se učine podobnim za analizu. Treba uzeti u obzir da i neki teško mjerljivi ili nemjerljivi parametri mogu biti veoma